

Verslo ir vadybos mokslų kryptių grupės trumpa apžvalga

Įvadas

Ši apžvalga skirta Verslo ir vadybos mokslų studijų kryptių grupei. Šių trumpųjų apžvalgų tikslas yra valstybinėms institucijoms suteikti informacijos apie įvairias studijų kryptių grupes, priimant su švietimo planavimu susijusius sprendimus. Apžvalgose pateikiama į atitinkamai studijų kryptių grupei priklausančias studijų programas stojančiųjų, studijuojančiųjų ir studijas baigusiuoju situacija.

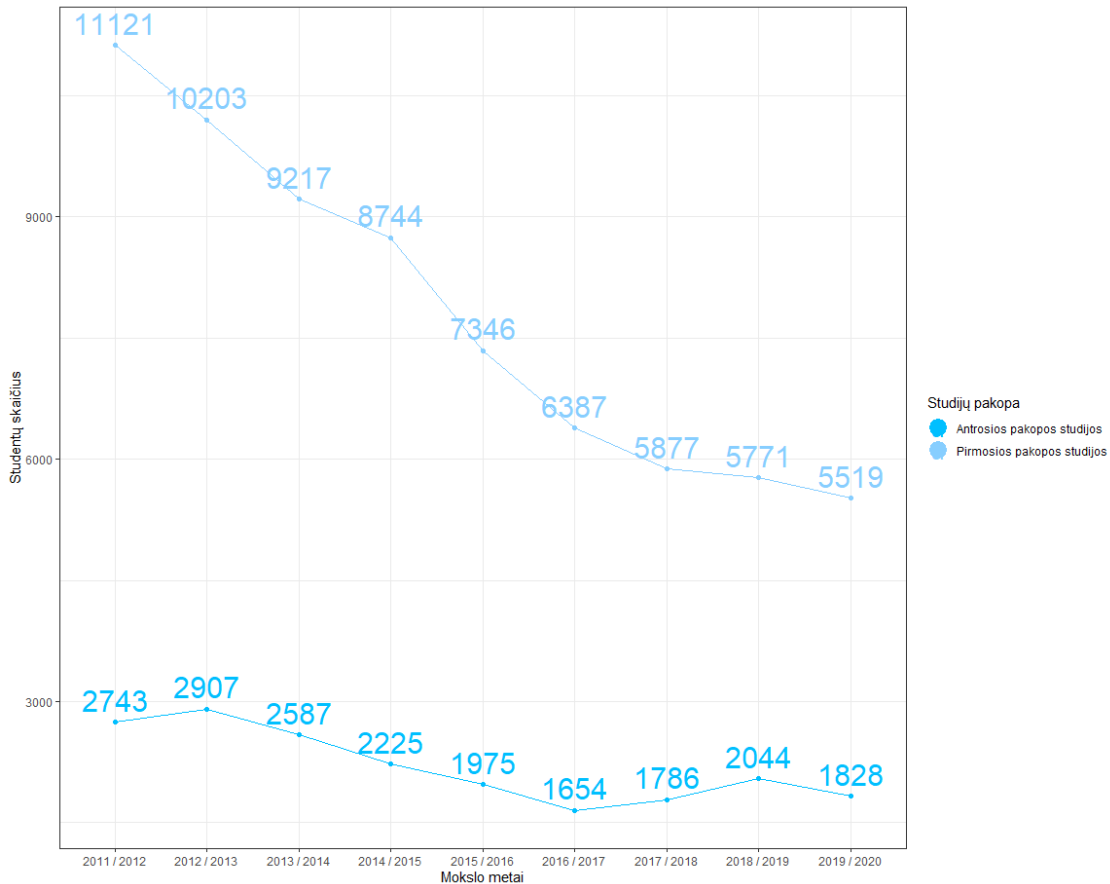
Pirmoje apžvalgos dalyje pateikiama informacija apie priimtų studentų į verslo ir vadybos mokslus skaičiaus pokytį. Antrajame skyriuje apžvelgiamas studijų populiarumas ir pasirengimas šios srities studijoms. Trečiajame skyriuje galima rasti informaciją apie absolventų padėtį darbo rinkoje. Ketvirtajame - absolventų profesijas. Apžvalgos pabaigoje pateikiamas palyginimas su kitomis studijų kryptių grupėmis.

Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus, mažėjo ir stojančiųjų į verslo ir vadybos mokslų skaičius (-50%). Lietuvos studentų nuo 2011/12 mokslo metų iki 2019/20 mokslo sumažėjo -61019 (-44%). Studentų pokytis yra netolygus tarp aukštųjų mokyklų ir tarp skirtingų studijų programų.

Studentų skaičiaus pokytis

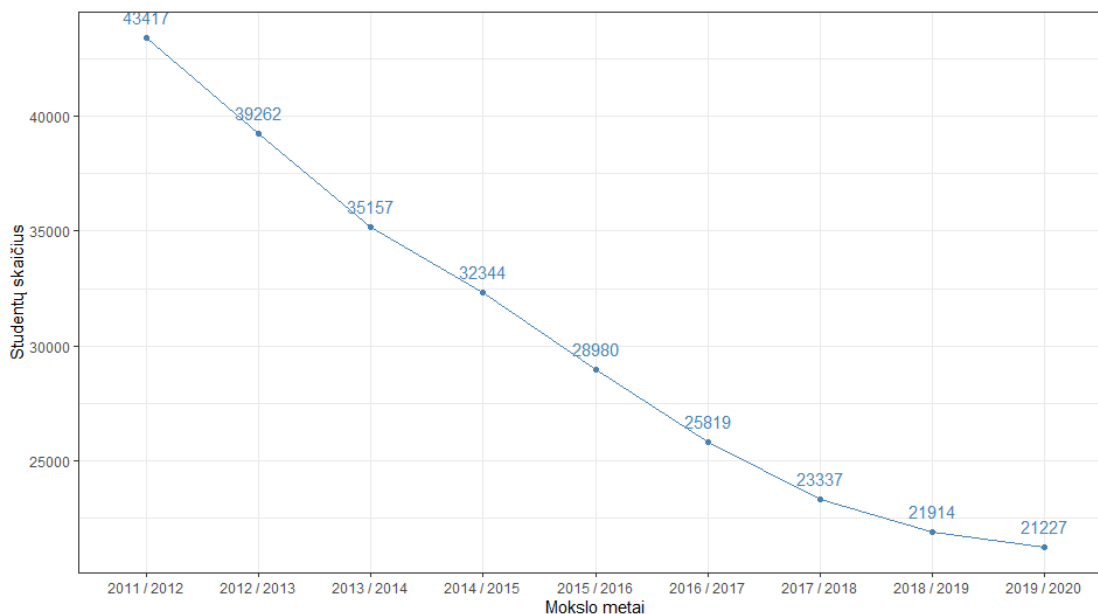
Į pirmosios pakopos studijas Verslo ir vadybos mokslų universitetuose 2011/12 ir 2019/20 metais įstojo atitinkamai 4891 ir 1669 (-66%) asmenys. Į kolegijas - atitinkamai 6230 ir 3850 (-38%) asmenys (1 pav.).

1 pav. Verslo ir vadybos mokslų studijų kryptių grupėje priimtų studentų skaičiaus skaičiaus dinamika 2011/12 - 2019/20 mokslo metais

Bendras visų pakopų verslo ir vadybos mokslų (išskyrus III pakopos studentų) studijų kryptių grupės studentų skaičius pasikeitė nuo 43417 (2011/12 m. m.) iki (21227) (2019/20 m. m.) arba -51%. Bendras pirmosios pakopos studentų skaičius (visų kursų kolegijos ir universitetinių studijų) pirmosios pakopos nuo 2011/12 metų 37358 iki 2019/20 pasikeitė iki 16924 (-55%) studentų (2 pav.).

2 pav. Verslo ir vadybos mokslų studijų kryptių grupėje studijuojančių studentų skaičiaus skaičiaus dinamika 2011/12 - 2019/20 mokslo metais

Analizuojamu laikotarpiu universitetuose verslo ir vadybos mokslų pirmosios ir antrosios pakopos studentų skaičius mažėjo: -13101 (-55%). Kolegijose studentų skaičius mažėjo: -9089 (-46%). Studentų skaičius universitetuose buvo mažesnis nei kolegijose. Studijų kryptių grupės studentų skaičius antrojoje studijų pakopoje mažėjo (-29%). 2011/12 mokslo metais buvo 6059 studentai, o 2019/20 mokslo metais šis skaičius siekė - 4303 (studentų skaičiaus pokytis yra -29%). Pirmosios ir antrosios pakopos studentų skaičiaus santykis (antrosios pakopos studentų skaičius padalintas iš pirmosios pakopos koleginių ir universitetinių pirmosios pakopos studentų) analizuojamu periodu didėjo (2011/12 santykis buvo 16%, 2019/20 buvo — (25%). Antrosios pakopos studentų santykis rodo, ar santykinai didėja magistrų lyginant su pirmosios pakopos studentais.

Universitetines verslo ir vadybos mokslų studijas vidutiniškai pabaigia 49% įstojusiuju, o kolegijas baigia 53% (1 lentelė). Palyginimui, pagal EBPO (OECD, 2019 ¹) šis rodiklis visoms studijų kryptimis siekia 39% (EBPO šalyse), o Lietuvoje — 61% (kolegijų ir universitetų bakalauro studentų).

1 lentelė. Universitetines studijas baigusiu** asmenų dalis nuo 2011/12-2014/15 mokslo metais įstojusiuju studentų

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiuju asmenų skaičius	Baigusiuju dalis*, proc.
2011	4891	2015	2524	52

¹ OECD (2019), Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487

2012	4261	2016	2232	52
2013	3690	2017	1803	49
2014	3720	2018	1625	44

* *Baigusiųjų asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiųjų studijas asmenų.*

** *Daroma prielaida, jog asmuo universitetines studijas baigia per 4 metus.*

*2 lentelė. Kolegines studijas baigusių** asmenų dalis nuo 2011/12-2014/15 mokslo metais įstojusiųjų studentų*

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiųjų asmenų skaičius	Baigusiųjų dalis*, proc.
2011	6230	2014	3357	54
2012	5942	2015	3205	54
2013	5527	2016	2960	54
2014	5024	2017	2532	50
2015	4396	2018	2311	53

* *Baigusiųjų asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiųjų studijas asmenų.*

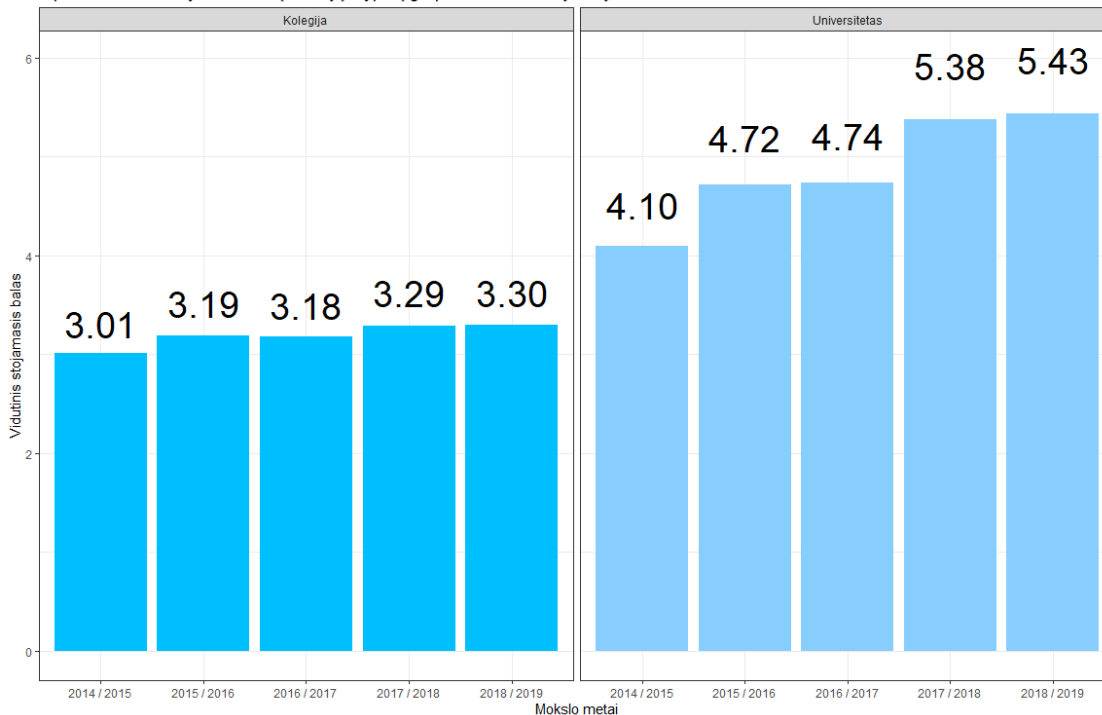
** *Daroma prielaida, jog asmuo kolegines studijas baigia per 3 metus*

Verslo ir vadybos mokslų studijų krypčių grupėje studijų programų (universitetuose ir kolegijose) skaičius nuo 2011/12 mokslo metų mažėjo. 2011/12 mokslo metais buvo 242, o 2019/19 - 240 programos. Tarp universitetų daugiausia studijų programų vykdo Vytauto Didžiojo universitetas - 26 (Bendrai universitetinių programų yra 148 (18%)) studijų programas. Ir toje aukštojoje mokykloje studijuoja 13% visų verslo ir vadybos mokslų priimtų studentų. Daugiausia šios studijų krypčių grupės daugiausia koleginių programų daugiausia vykdo Vilniaus kolegija — 12 (Iš viso koleginių studijų programų yra 92, tai sudaro 23% nuo visų tos krypties studentų) .

Pasirengimas studijoms

Stojimo į aukštąsias mokyklas dinamika gali indikuoti keletą dalykų: kiek šios studijos yra populiarios tarp abiturientų vertinant ateities perspektyvas, besikeičiantį valstybės finansavimą ar stojančiųjų abiturientų gebėjimus bei motyvaciją. Verslo ir vadybos mokslai studijų krypčių grupės vidutinis stojimo balas į verslo ir vadybos mokslų universitetines I pakopos ir vientisąsias studijas pirmu pageidavimu 2014/15 mokslo metais buvo 4,1, o 2018/19 buvo 5,43 (didėjo 1,3). Stojančiųjų į kolegines Verslo ir vadybos mokslai studijų krypčių grupės studijas, balas pakito nuo 2014/15 3,01 iki 3,01 (didėjo 0,29 balo).

3 pav. Verslo ir vadybos mokslų studijų krypčių grupės vidutiniai stojamieji balai

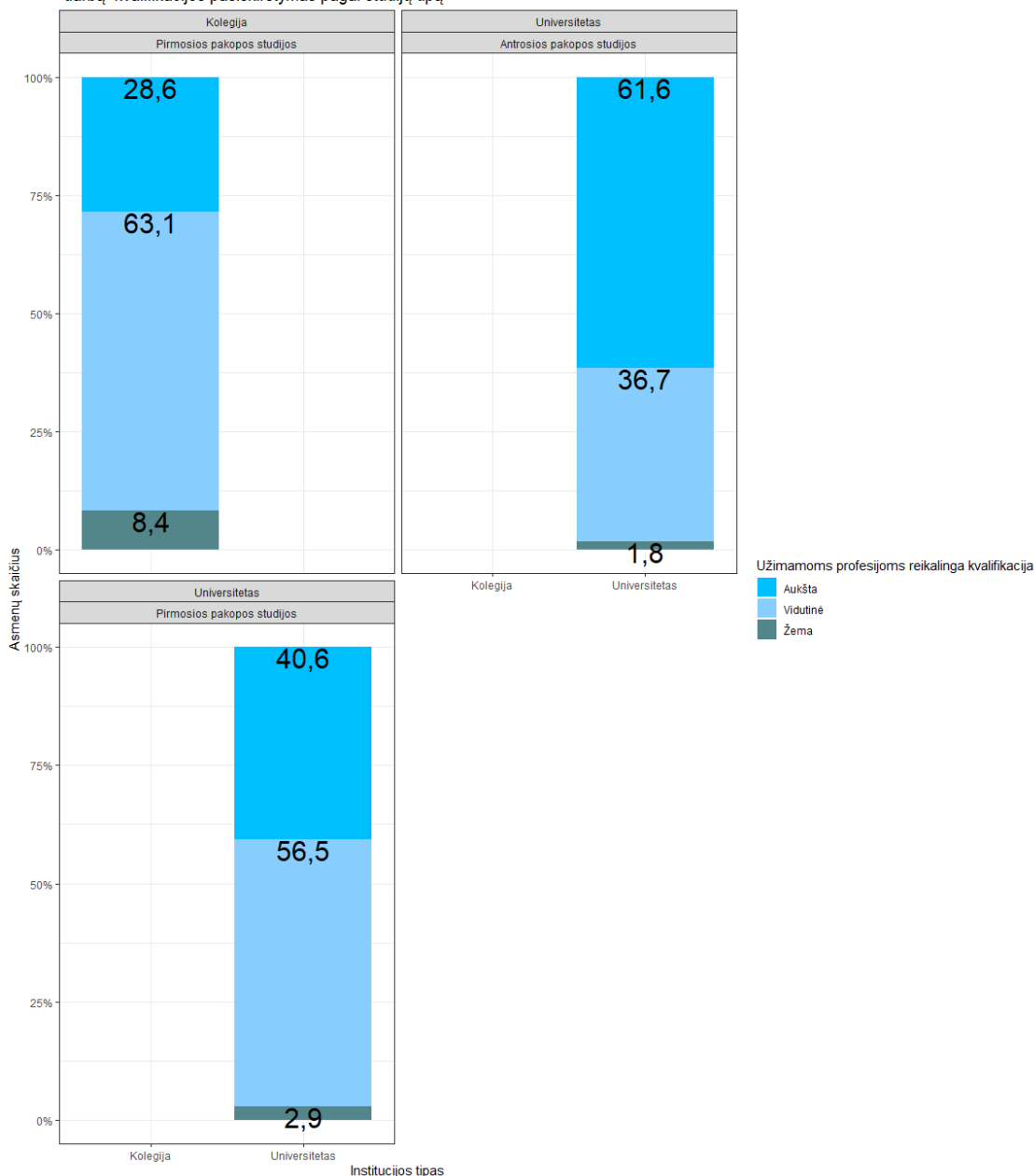

Absolventų padėtis darbo rinkoje

Verslo ir vadybos mokslų studijų krypčių grupės 2017/18 mokslo metų absolventų baigė ir per 12 mėn nuo jų studijų baigimo įsidarbino 1355 (71%) universitetų, 1849 (71%) kolegijų absolventai. Baigusiųjų antrosios pakopos studijas įsidarbino — 1043 (80%) absolventai. Vidutinės absolventų pajamos 12 mėn. po studijų baigimo: universitetinių studijų absolventų — 788 eurų, koleginių studijų absolventų — 660 eurų ir antrosios pakopos - 1243 eurų.

Siekiant įvertinti absolventų įsidarbinimą svarbu įvertinti į kokios kvalifikacijos (aukštos, vidutinės, žemos) profesijas analizuojamos studijų krypčių grupės absolventai įsidarbina (profesijų kvalifikacijos apibrėžimai pateikiami metodikos dalyje). 2017/18 metų universitetų absolventai dažniau dirbo aukštos kvalifikacijos darbuose nei kolegijų absolventai (4 pav.).

4 pav. 2017/18 metais baigusių Verslo ir vadybos mokslų studijų kryptių grupės absolventų, dirbančių samdomą darbą kvalifikacijos pasiskirstymas pagal studijų tipą

Dažniausios absolventų profesijos

Reklamos ir rinkodaros specialistai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų kryptių grupės I pakopos absolventai. Jų vidutinės pajamos šioje profesijoje — 797 eurų). Kitas profesijas dirbančių absolventų vidutinės pajamos pateikiamos 3 lentelėje.

Parduotuvių pardavėjai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų kryptių grupės kolegijų absolventai. Jų vidutinės pajamos toje profesijoje — 518 eurų.

3 lentelė. Verslo ir vadybos mokslų 2017/18 mokslo metais baigusių universitetų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, eur
Reklamos ir rinkodaros specialistai	186	797
Buhalteriai	109	786
Vadybos ir organizavimo analitikai	82	831
Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	72	717
Parduotuvių pardavėjai	62	648

4 lentelė. Verslo ir vadybos mokslai 2017 metų kolegijų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, eur
Parduotuvių pardavėjai	197	518
Buhalteriai	189	670
Reklamos ir rinkodaros specialistai	169	721
Apskaitos ir buhalterijos tarnautojai	79	644
Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	60	576

Dirbančiųjų absolventų dalis pagal studijų krypčių grupes

Šiame poskyryje pateikiami visų studijų krypčių absolventų įsidarbinimo rodikliai (5 lentelė). Lentelėje pateikiama pirmosios pakopos absolventų situacija darbo rinkoje pagal studijų krypčių grupę ir baigtos institucijos tipą. Rangas pateikia krypčių grupės ir institucijos tipo (eilės numerį pagal atitinkamo rodiklio reikšmę, kur 1 vieta nurodo didžiausią reikšmę, o 30 vieta - mažiausią). Rangas parodo, kiek galimai geriau (arba blogiau) atitinkamos studijų krypčių grupių absolventams sekasi nei kitiems, vertinant pagal vidutines uždirbamas pajamas ir užimamą profesijų kvalifikaciją. Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalis - iš visų samdomą darbą dirbančiųjų asmenų, dalis kurie dirba aukštos kvalifikacijos darbuose.

5 lentelė. 2017 metų visų studijų krypčių grupių pirmos pakopos ir vientisųjų studijų absolventų bendra padėtis darbo rinkoje 12 mėn. po studijų baigimo

Studijų krypčių grupė	Institucijos tipas	Vidutinės pajamos, eur	Vidutinių pajamų rangas	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalis, proc.	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalies rangas
Fiziniai mokslai	Kolegija	745	11	72	9
Fiziniai mokslai	Universitetas	798	5	71	10
Gyvybės mokslai	Universitetas	546	31	66	19

Humanitariniai mokslai	Kolegija	629	23	52	26
Humanitariniai mokslai	Universitetas	651	19	63	21
Informatikos mokslai	Kolegija	788	8	66	18
Informatikos mokslai	Universitetas	1004	1	92	1
Inžinerijos mokslai	Kolegija	822	4	39	28
Inžinerijos mokslai	Universitetas	913	2	71	11
Matematikos mokslai	Universitetas	845	3	81	4
Menai	Kolegija	567	28	53	25
Menai	Universitetas	636	21	76	7
Socialiniai mokslai	Kolegija	646	20	59	24
Socialiniai mokslai	Universitetas	729	12	71	12
Sportas	Universitetas	632	22	59	23
Sveikatos mokslai	Kolegija	565	29	70	14
Sveikatos mokslai	Universitetas	749	10	87	2
Technologijų mokslai	Kolegija	628	24	34	29
Technologijų mokslai	Universitetas	691	15	68	15
Teisė	Kolegija	619	26	31	30
Teisė	Universitetas	796	6	79	5
Ugdymo mokslai	Kolegija	627	25	76	6
Ugdymo mokslai	Universitetas	723	13	70	13
Verslo ir viešojo vadyba	Kolegija	674	17	48	27
Verslo ir viešojo vadyba	Universitetas	783	9	68	16
Veterinarijos	Kolegija	572	27	64	20

mokslai					
Veterinarijos mokslai	Universitetas	794	7	82	3
Žemės ūkio mokslai	Kolegija	687	16	17	31
Žemės ūkio mokslai	Universitetas	702	14	60	22

Metodika

Pateiktoje analizėje buvo naudojami šie duomenų šaltiniai:

- Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (SODRA) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Lietuvos aukštųjų mokyklų bendrojo priėmimo duomenys (LAMABPO) - duomenys apie aukštąsias mokyklas stojančiuosius asmenis.

Kvalifikacijų lygmenys:

- Aukštos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 0-3 pagrindinių grupių pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) apimamoms profesijoms, išskirtoms pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.
- Vidutinės kvalifikacijos profesijų darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 4-8 pagrindinėms Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupėms priskiriamose profesijose. Išskirti pagal LPK kvalifikacijos lygmenis, kuriose dažniausia pageidaujamas išsilavinimas yra pradinis arba vidurinis išsilavinimas.
- Žemos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 9 pagrindinei grupei pagal LPK apimamos profesijos pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.

Kiti apibrėžimai:

- Įgytą kvalifikaciją atitinkančias profesijas užimančių absolventų dalis - absolventai, kurie dirba 0-3 Lietuvos profesijų klasifikatoriuje grupėms priskiriamose profesijose.

Dėl 2017 metais pasikeitusios studijų kryptių grupių klasifikacijos šiose analizėse naudojami tokie naujų ir senų studijų kryptių grupių junginiai:

Šioje analizėje naudojama tokia studijų kryptių grupių klasifikacija:

6 lentelė. Naudojama klasifikacija

Studijų kryptių grupės (nuo 2017-01-	Studijų kryptių grupės (iki 2017-01-	Studijų kryptis (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptis (iki 2017-01-01)
--------------------------------------	--------------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

01)	01)		
Verslo ir viešoji vadyba	Meno studijos	Meno studijos	Vadyba
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Apskaita	Apskaita
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Finansai	Finansai
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Rinkodara	Rinkodara
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Rinkodara	Vadyba
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Turizmas ir poilsis	Turizmas ir poilsis
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Vadyba	Rinkodara
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Vadyba	Turizmas ir poilsis
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Vadyba	Vadyba
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Vadyba	Verslas
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Verslas	Vadyba
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Verslas	Verslas
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Verslas ir vadyba	Turizmas ir poilsis
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Verslas ir vadyba	Vadyba
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Verslas ir vadyba	Verslas
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Viešasis administravimas	Viešasis administravimas
Verslo ir viešoji vadyba	Verslas ir vadyba	Žmonių išteklių vadyba	Žmonių išteklių vadyba